

Турска војска је у петак увече спровела пуч у Турској. Улице Истанбула и Анкаре преплављене су војним снагама, али овај пут ствари су биле другачије у поређењу са ранијим пучевима.

"Турска војска тврди да је преузела контролу над земљом како би вратила уставни ред, људска права и слободе, владавину права и безбедност која је нарушена", стоји у изјави коју је објавила група која себе назива „Савет мира“.

Међутим, грађани Турске почели су да излазе на улице како би дали подршку председнику Тајипу Ердогану након што је упутио јавни позив народу да се супротставе пучу.

Војска у тој земљи је од 1960. неколико пута интервенисала како би сменила владу.

Међутим, када је овај пуч у питању, постоје извесне разлике у поређењу са акцијама војске у прошлости.

- У питању је крајње атипичан пуч. Војска је у прошлости реаговала и смењивала власт тек након што је то народ од ње тражио. Ердоган је можда успео да отуђи део јавности, али и даље има подршку од скоро 50 одсто људи. Притом, није било масовних позива који су од војске тражили да реагује, небезбедности, хаоса и других фактора који су

играли велику улогу у прошлим превратима. Такође, приметан је и недостатак командне одговорности и ланца командовања. У прошлим пучевима генерали су истог тренутка на телевизији објашњавали разлоге за своје поступке. То се још није десило - објашњава Гонул Тол, директорка Блискоисточног института за турске студије.

Многи аналитичари при том сматрају да ако акције војске не буду успешне и Ердоган остане на власти, то ће му још више учврстити позицију и биће у стању да лакше убеди људе да је председнички систем у Турској неопходан.

Хронологија

Први војни пуч у Турској одиграо се 27. маја 1960. године. Пуч је организовала група од 38 младих турскох официра мимо командног ланца, а државни удар предводио је Алпарслан Туркеш, а на крају га је преузео генерал Кемал Гурсел. Пуч је подигнут против демократски изабране владе Демократске партије.

Удар је кренуо у 3 ујутро објавом на радију, а уз помоћ народа убрзо су преузете све администрације без изгубљеног живота.

Кемал Гурсел је наредног дана рекао да је циљ пуча био "да држава се врати чистој демократији". Војна хунта отерала је 235 генерала и више од 3.000 других официра на повлачење. Више од 500 судија и јавних тужилаца склоњено је са посла, као и 1.400 чланова Универзитета, док су начелник Генералштаба, председник, премијер и други чланови администарције ухапшени.

Њима се судило да би 1961. премијер Аднан Мендерес био погубљен. месед дана касније администрација је враћена цивилима, иако је војска наставила да доминира политичком сценом до 1965. Након тога изабран је Сулејман Демирел али је и он свргнут у пучу 1971.

Други пуч одржао се 12 марта 1971, и познат је као "Пуч меморандума". Како је цветела економска рецесија и насиље претходне декаде који су изазвали талас осцилација и немира, политичка убиства и штрајкове. Универзитети су престали да раде. Студнети по угледу на латиноамеричку герилу пљачкали су банке и киднаповали америчке службенике и нападали америчке циљеве.

Мирно је било до 12. септембра 1980. године, када је војска трећи пут изашла на улције и одузела власт изабраној влади.

Повод за пуч били су политичка и привредна нестабилност земље и терористички напади екстремне левице и деснице. Уведено је ратно стање и забрањене су све политичке странке. Ипак, 7. новембра 1982. војска је представила нови устав који је прихваћен референдумом.

Још један организован је 1993. године када је под сумњивим околностима умро и председник Тургут Озал.

Мир је потрајао до 1996. године и доласка првог исламистичког премијера Неџметина Ербакана, те је наредне године војска поново интервенисала, приморавши Ербакана да поднесе оставку.

(Блиц)